

Η εικόνα του Ουκρανού Άλλου στη ρωσική λογοτεχνία

Ιστορικό Πλαίσιο

Κιεβική Ρωσία (9ος – 13ος αιώνας): Η Κιεβική Ρωσία ήταν ένα ενιαίο κράτος που περιλάμβανε τις εδαφικές εκτάσεις της σύγχρονης Ουκρανίας, Ρωσίας και Λευκορωσίας. Η πρωτεύουσά της ήταν το Κίεβο.

Μογγολική εισβολή (13ος – 14ος αιώνας): Μετά τις μογγολικές κατακτήσεις, η εξουσία στο Κίεβο χάθηκε, οδηγώντας στη δημιουργία διαφόρων πριγκιπάτων στην επικράτεια της Ουκρανίας.

Μεγάλο Πριγκιπάτο της Λιθουανίας και Πολωνία (14ος – 16ος αιώνας): Οι δυτικές ουκρανικές περιοχές ήταν μέρος του Μεγάλου Πριγκιπάτου της Λιθουανίας και αργότερα της Πολωνολιθουανικής Κοινοπολιτείας.

Εποχή των Κοζάκων (16ος – 18ος αιώνας): Η δημιουργία της Ζαπορόζ Σιτς, μιας αυτόνομης κοζακικής οργάνωσης, η οποία προσπαθούσε επανειλημμένα να αποκτήσει ανεξαρτησία από την Πολωνολιθουανική Κοινοπολιτεία και τη Μοσχοβία. Η κορύφωση ήταν ο Εθνικός Απελευθερωτικός Πόλεμος υπό την ηγεσία του Μπογκντάν Χμελνίτσκι (1648-1654).

Ιστορικό Πλαίσιο

Υπογραφή της Συμφωνίας του Περεγιόσλαβ (1654): Ο Μπογκντάν Χμελνίτσκι συνάπτει συμμαχία με τη Μοσχοβία, κάτι που οδήγησε στην ένταξη της αριστερής όχθης της Ουκρανίας στο ρωσικό κράτος. Η δεξιά όχθη της Ουκρανίας παρέμεινε υπό την εξουσία της Πολωνολιθουανικής Κοινοπολιτείας.

Διαιρέσεις της Πολωνίας (1772, 1793, 1795): Μετά τις τρεις διαιρέσεις της Πολωνολιθουανικής Κοινοπολιτείας, η επικράτεια της σύγχρονης Ουκρανίας χωρίστηκε μεταξύ της Ρωσικής Αυτοκρατορίας και της Αυστρο-Ουγγαρίας.

Ουκρανικό Εθνικό Κίνημα (19ος – αρχές 20ού αιώνα): Η αύξηση της εθνικής συνείδησης και οι προσπάθειες για τη δημιουργία ενός ανεξάρτητου ουκρανικού κράτους.

1917 – 1921: Μετά την επανάσταση του 1917, στην επικράτεια της Ουκρανίας δημιουργήθηκαν αρκετές κρατικές οντότητες, συμπεριλαμβανομένων της Ουκρανικής Λαϊκής Δημοκρατίας και της Δυτικοουκρανικής Λαϊκής Δημοκρατίας. Ωστόσο, το 1921, μετά τον εμφύλιο πόλεμο και την παρέμβαση της Ρωσικής ΣΦΣΡ, η Ουκρανία γίνεται μέρος της Σοβιετικής Ένωσης.

Ουκρανική ΣΣΡ στη σύνθεση της Σοβιετικής Ένωσης: Η Ουκρανία ήταν μία από τις δημοκρατίες της Σοβιετικής Ένωσης μέχρι τη διάλυσή της το 1991.

Η αμφιλεγόμενη προσωπικότητα του Ουκρανού ετμάνου Μαζέπα

Ο Ιβάν Μαζέπα ήταν Ουκρανός ετμάνος και αρχικά σύμμαχος του Ρώσου τσάρου Πέτρου Α΄. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια του Βορείου Πολέμου, ο Μαζέπα πέρασε στην πλευρά του Σουηδού βασιλιά Καρόλου III, γεγονός που *άλλαξε ριζικά την αντίληψή του στη ρωσική ιστορική μνήμη και λογοτεχνία*. Η μορφή του συνδέεται με προδοσία, αλλά επίσης και με εθνικό ηρωισμό στην Ουκρανία.

Ουκρανός ηγέτης στο πρόσωπο του Μαζέπα

Στην "Πολτάβα", ο Πούσκιν απεικονίζει τον Μαζέπα ως μια περίπλοκη και αντιφατική φιγούρα. Από τη μία πλευρά, παρουσιάζεται ως ένας πονηρός και συνετός πολιτικός, που σκέφτεται στρατηγικά και ενεργεί προς όφελος της Ουκρανίας. Από την άλλη πλευρά, ο Μαζέπα παρουσιάζεται ως προδότης, που για προσωπικούς και πολιτικούς σκοπούς είναι έτοιμος να αλλάξει τον προηγούμενο σύμμαχό του και τον λαό του.

Ο "Τάρας Μπούλμπα" του Γκόγκολ

Η νουβέλα απεικονίζει τον Κοζάκικο πολιτισμό, την πολεμική ικανότητα και τον τρόπο ζωής, καθώς και τη βαθιά αφοσίωση στην Ορθόδοξη πίστη και την εθνική ιδέα. Ο Γκόγκολ θίγει ζητήματα τιμής, γενναιότητας και εθνικής ταυτότητας.

Η αντιφατική εικόνα του Ταράς Μπούλμπα

"...Ταράς Μπούλμπα. Όλα του έδιναν πλεονέκτημα απέναντι στους άλλους: την ηλικία του, η **εμπειρία**, η **ικανότητα να διοικεί το στρατό** του και η **ισχυρότερη μίσος κατά των εχθρών του...**"

"...στον Ταράς Μπούλμπα. Κανείς από εμάς δεν είναι ίσος με αυτόν σε **γενναιότητα...**"

"Ακόμη και οι ίδιοι οι Κοζάκοι θεωρούσαν **υπερβολική την ανηλεή σφοδρότητα και την σκληρότητά του. Μόνο τη φωτιά και τον απαγχονισμό επέλεγε** ο γερασμένο του κεφάλι, και η συμβουλή του στο στρατιωτικό συμβούλιο είχε ως μόνο σκοπό την **εξόντωση...**"

"Ο **φονιάς του γιου** σταμάτησε και κοίταζε για πολύ χρόνο το άψυχο πτώμα..."

Τα χαρακτηριστικά του Ουκρανού Άλλου στη ρωσική λογοτεχνία

Αγάπη για την ελευθερία και ο αγώνας για ανεξαρτησία:

Ο Πούσκιν στο έργο του "Πολτάβα" παρουσιάζει τον Μαζέπα ως έναν δυναμικό ηγέτη που αγωνίζεται για την ανεξαρτησία της Ουκρανίας, κάνοντας τον κεντρικό αντλήρωα της τραγωδίας που αποτυπώνει τις προσπάθειες και τις συγκρούσεις του με τις ρωσικές δυνάμεις.

Φιλοξενία και ανοιχτόκαρδια

Αυτά τὰ χαρακτηριστικά τονίζονται με σκηνές γιορτών, όπου ο Μπούλμπα και οι Κοζάκοι του υποδέχονται θερμά τους επισκέπτες στο έργο "Ταράς Μπούλμπα" του Νικολάι Γκόγκολ.

Τα χαρακτηριστικά του Ουκρανού Άλλου στη ρωσική λογοτεχνία:

Ζωντάνια και αισιοδοξία

Στις διηγήσεις του Ιβάν Μπούνιν και στις περιγραφές του για το ουκρανικό χωριό συχνά εμφανίζεται η εικόνα των χαρούμενων, αισιόδοξων Ουκρανών, παρά τις δυσκολίες που βιώνουν.

Εξυπνάδα και εφευρετικότητα

Στο "Επιθεωρητής" του Γκόγκολ, οι χαρακτήρες με ουκρανική καταγωγή συχνά εμφανίζονται ως έξυπνοι και εφευρετικοί, κάτι που τους βοηθά να προσαρμοστούν σε διάφορες ζωτικές συνθήκες.

Μουσικότητα και ποιητικότητα

«Στη συνέχεια άρχισαν τα τραγούδια· για δύο ώρες περίπου τραγουδούσαν απαλά, στη συνέχεια άρχισαν να τραγουδούν δυνατότερα και δυνατότερα· τελικά, η φωνή έφτασε ακόμη και στη σκεπή. Κάποιος νεαρός, όπως φαίνεται, πιο δυνατός από τους άλλους, άρχισε ένα παλιό, μακρύ, παρατεταμένο τραγούδι. Όλο το σπίτι πάγωσε· όλοι άκουσαν με προσοχή· μόνο μερικά κεφάλια, έχοντας βάλει τα χέρια κάτω από τα χέρια τους, άρχισαν να κουνιούνται και να χτυπούν τα πόδια τους στο ρυθμό του τραγουδιού. Και διήρκεσε πολύ: τραβούσαν, τραβούσαν την τελευταία νότα, ώστε κανείς δεν ήξερε πότε θα τελειώσει».

Ένα απόσπασμα από το "Βραδιές σε ένα χωριό κοντά στην Ντικάνκα" του Νικολάι Γκόγκολ

